

Αἶνος εἰς τιμὰν

Θρακικῆς 1929

279

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΑΙΝΟΥ

Ελλημμένοι ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἀρχεῖρ τοῦ Λεξικοῦ χειρογράφων Λαογραφικῆς καὶ Γλωσσικῆς ὕλης, τοῦ συλλογέως **Σαμίδου** (1912).

— 1 —

Ἐπιγραφή εἰκόνης τῆς Θεοτόκου ἐν Αἶνῳ

«Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν προσφέρω σοι, **Κυρία**,
Λέσποινα Μητροπάρθενε, Θεόνυμφε **Μαρία**,
Ἀγνή, πρόσδεξαι δέσιν κάμου τοῦ ἐλαχίστου
ἐκλυτρουμένη με χειρὸς ἐχθροῦ τοῦ παγκρατίστου.
α' ψ ξ η' (=1768) Ἀπριλίον 14
Πόνος ἀμαθοῦς Ἀναστασίῳ Μαρώλῃ.

— 2 —

Ἐπιγραφή τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς ἐν Αἶνῳ Ἀγίας Κυριακῆς ἱερᾶς εἰκόνης τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος, ἀφιερώματος τοῦ ἐθνομάρτυρος Στεφάνου ἀπαχθονισθέντος κατὰ τὸ 1821 ἐν Ἀδριανουπόλει μετὰ πολλῶν ἄλλων ὄντος ἐκ τῶν σημαντικῶν κατοίκων τῆς Αἶνου.

«Σὺ ὑπὲρ ἡμῶν Λόγε Θεοῦ, ὦ ἀναξ,
ταύτην καθ' ἡμᾶς εἰληφας φύσιν πάντως,
ἔλεος δ' αὖ τῷ σῷ δούλῳ δὴ χορήγει
φάος ἑὴς ψυχῆς καὶ σώματος τὴν ῥῶσιν
ἄδομεν (:)
. πανοικί ὡς ἱστορήσαντά με
ἄκος τῶν δεινῶν δὸς δὴ μοι εὐτυχίας,
χόρον γὰρ εὐλαβῇ
. παρετίθης αὐτοῦ
. δὸς ἀμοιβὴν καὶ ἄμφοι,
Στέφανός εἰμι, ἔσται μὲν με, ὦ ἀναξ,
στέφανον δὴ καλοῖς, Στέφανον τὸν ἐξ Αἶνου.
1788 Ἀπριλίου 14.

Σημ. Καὶ ἐστέφθη κατὰ τὴν εὐχὴν αὐτοῦ διὰ στέφους ἐθνομάρτυρος καταλείψας ὀρφανὰς δύο θυγατέρας.

— 3 —

Ἐπιγραφή τῆς ἱερᾶς εἰκόνης τοῦ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου
Νεοκαισαρείας τοῦ ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Αἴνου Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προ-
δρομοῦ.

«Ὁρᾷς οἷα πάσχουσιν, ὦ Θεοῦ Λόγε,
οἱ πταισμάτων ἔλεχοι τῶν βδελυκταίων;
ἔλεχον καὶ γὰρ μὴ φέρων ὁ Ἡρώδης
τέτμηκεν ἰδοὺ τὴν ἐμὴν κάραν, Σῶτερ !
(Ἀρχαία εἰκόν. Ἰδὲ ἐπομένην ἐπιγραφὴν 4).

— 4 —

Ἐπιγραφή τῆς ἱερᾶς εἰκόνης τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρομοῦ
τῆς ἐν Αἴνῳ ἱερᾶς ἐκκλησίας τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

«Ὁρᾷς οἷα πάσχουσιν, ὦ Θεοῦ Λόγε, οἱ πταισμάτων ἔλεγχον τῶν
βεβήλων φευκτέον ἐλέγχοντες. Καὶ γὰρ μὴ φέρων ὁ Ἡρώδης τέτμηκεν
ἰδοὺ τὴν ἐμὴν κάραν...

(Ἰδὲ ἐπιγραφὴν 3).

— 5 —

Ἐπιγραφή τοῦ ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Αἴνου ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ζωοδόχου
Πηγῆς, τοῦ ὁποίου ὁ βόρειος τοίχος σώζεται ἐκ τῆς πρώτης οἰκοδομῆς,
οὗσης βυζαντινοῦ ὀρθοῦ ἐφ' οὗ σώζεται καὶ ἡ ἐπιγραφή.

«Πηγὴν σε χρύσεον, Κόρη ἀγνείας
οἶδαμεν πάντες τὴν θεὸν τετοκνῆαν.
Ταῖς σοῖς φέρουσα τοίνυν ὠλέταις Λόγον
Καθ' ἡλέωσαί μοι, τὸ πᾶν δὲ ταν κρίνης
σκόον δέχου καὶ τουτονὶ δὲ σοῦ χάριν
πόθῳ νέων ἡγείρα, ὡς ἐδυνάμην.

Ὁ θεῖος οὗτος πάνσεπτος καὶ περικαλλὴς ναὸς τῆς Πανάγρου καὶ Θε-
ομήτορος Χρυσοπηγῆς ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων παρ' ἐμοῦ Δημητρίου τοῦ
Ξένου, τηρικαῦτα κρατοῦντος τῆς θεοσωστικῆς πόλεως Αἴνου τοῦ Ὑψη-
λοτάτου ἡμῶν αὐθέντου Κὲρ Παλαμίδε Φραντζέσκου Γατελούζου τοῦ
Παλαιολόγου.

Ἐν ἔτει ς'Ϸλα' (=6931) Ν. ἂ Κοστ. ὁ Μαστ.

Σημ. Ἀπὸ τῆς χρονολογίας ταύτης 6931 ἀφαιροῦντες τὴν ἀπὸ κτίσεως
κόσμου μέχρι Χριστοῦ 5508 εὐρίσκομεν τὴν διαφορὰν 1423, ἔτος καθ' ὃ φκοδο-
μήθη ὁ ναὸς, τοῦτέστι τριάκοντα ἔτη πρὸ τῆς ἀλώσεως.

— 6 —

Ἐπιτύμβιον

«Ἐνθάδε κείμει ἄκοιτις ἐγὼ Δημητρίου Εὐφρων
τοῦνομα Βαλασίς (συνήθ. Μπαλασή) σκῆνος ἀπειπαμένη.
Κείμει μὲν τ' οὐ θνήξασα, λέξασα δ' ἄρ' μακρὸν ὕπνον,
ἂν δ' αὖ στησομένη νεύματι ἀρχιθέω.

1784 Αὐγούστου 23.

— 7 —

Ἐπιγραφή τοῦ κατὰ τὴν συνοικίαν Μίβολη τῆς πόλεως ΑἼνου ἱεροῦ
ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου (νῦν τοῦ Ἁγίου Βλασίου)

«Ἀνηρέθη ἐκ βάθρων ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος παῖς τοῦ Μεγάλου Νι-
κολάου διὰ κόπου καὶ ἐξόδου Αὐγουσταίῳ τοῦ Καναβούτζη.

Ἔτος ς Ϟ κ θ' (6,929) Ν. ιδ' Κοστ. ¹

Ἐν ΑἼνῳ ὑπῆρχον δύο συνοικίαι, ἡ μὲν ἔχουσα ναὸν ἐπ' ὀνόματι
τοῦ Ἁγ. Βλασίου, πατρωνος τῶν πηλουργῶν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἦσαν
ἅπαντες ναυτικοί· ἡ δὲ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγ. Νικολάου, πατρωνος τῶν
ναυτικῶν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἦσαν ἅπαντες πηλουργοί, καὶ συνεφώ-
νησαν πρὸς ἀλλήλους καὶ ἔλαβον ἐκάστη συνοικία τὴν ἱερὰν εἰκόνα τοῦ
ἐαυτῆς πατρωνος Ἁγίου, ἀνταλλάξαντες καὶ τὰ ὀνόματα τῶν συνοικιῶν.
Ἀμφότεραι αἱ συνοικίαι κατεστράφησαν, ἡ μὲν τῶν ναυτικῶν μετὰ τοῦ
ἱεροῦ ναοῦ ὑπὸ τῆς πυρκαϊᾶς τοῦ 1867, ἡ δὲ τῶν πηλουργῶν ἐκ τῆς κα-
κοδαμονίας τῆς ΑἼνον, μείναντος μόνου τοῦ ναοῦ, νεωτέρας οἰκοδομῆς
καὶ οὐχὶ τῆς τοῦ Καναβούτζη, καταστραφέντος πρὸ πολλῶν ἐτῶν.

— 8 —

Ἐπιγραφή τῆς εἰκόνης τοῦ Ἀρχιστρατήγου τῆς ἐπὶ τῆς πτέρυγος τῆς
ἀριστερᾶς θύρας τοῦ ἱεροῦ βήματος τοῦ ἐν ΑἼνῳ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Προ-
φήτου Ἡλίου!

«Ἴθ' ἔς βυθὸν κάκιστ' ὄφρα σοι θρόνον
ὑπερθε θεῖναι σοι θέλων Κτίστου Ϛ ι Ϟ α' (!).

1. Σημ. Ὁικοδομήθη, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς χρονολογίας, δύο ἔτη πρὸ τῆς οἰκοδο-
μῆς τῆς ἐν τῷ φρουρίῳ Ζωοδόχου Πηγῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ οἰκοδόμου Κωνσταντίνου,
ἧτοι τῷ 1421.

— 9 —

Ἐπιγραφή τῆς ἱερᾶς εἰκόνης τοῦ Ἀρχιστρατήγου οὔσης ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς θύρας τοῦ ἱεροῦ βήματος τῆς ἐν Αἴνῳ Χαριτωμένης.

« . . . Ὁρᾶτε με οἱ προσιόντες ρομφαίαν ἀνεσπασμένην χειρὶ κατέχων σίφη βαρβάρων ἐκδιώκων, καὶ πλήτιω **ἐμουδένα οὐδ** (δυσνόητος λέξις) ὑπάρχει Θεὸς **Μέγας**, ὁ βουληθεὶς πιπτιών (;) ἐντολὴν (;). . . . τὴν σπάθην φέρων τείνω πρὸς ὕψος ἐν φόβῳ Θεοῦ. . . .

— 10 —

Ἐπιγραφὴ ἐπὶ ἐνὸς πύργου τῆς Αἴνου.

«Διὰ τοῦ Λιβαδαρίου Ἰωάννου καὶ Μανουὴλ τοῦ Ἀγγελίου». (τῶν οἰκοδόμων βεβαίως).

— 11 —

Ἐπιγραφὴ τῆς εἰκόνης τοῦ Ἁγίου Κυριαανοῦ πάτρωνος τῶν πηλουργῶν, τῆς ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῆς ἐν Αἴνῳ «Ὁδηγητρίας».

«Τῶν χυτροποιῶν, **Π** (πάτερ) ὁόσει ἐπαξίως

ἐξωγράφισται ἡδε εἰκὼν ἀοτίως

εἰς ἀντίληψιν, ὧν ἔφη, **Τσογκαλάδων**,

λύσιν τε δεινῶν καὶ **πονηρῶν σκανδάλων**.

Μόσχου δὲ χεῖρ γράψε, ὅς πέλει

νέος μαθητῆς, καὶ ὑπεργέα θέλει.

Ἐν ἔτει σωτ. α ψ ο η' (=1778) ἐν μηνὶ Φεβρουαρίῳ.

— 12 —

Ἐπιγραφὴ τῆς ἐν Αἴνῳ Ἑλληνικῆς Σχολῆς ἐπονομαζομένης «Ἑλληνομουσεῖον».

Ψυχῆς Ἱατροεῖον

Μετὰ καὶ ἐπὶ καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἀπὸ τῆς πρώτης ἀνοικοδομῆς τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς ἀπεσκεπιάσθη ἡδὴ διὰ προσφορῶν τῶν συμπολιτῶν καὶ **παρεπιδημούντων** τιμῶν **ἐμπόρων** ἐπιπόνῳ ζήλῳ τῶν ἐφόρων καὶ ἐπιστασίᾳ τοῦ Κυριακοῦ Λούκα. 1847 Αὐγούστου 18.

Σημ. Ἐν βιβλίῳ τῆς Σχολῆς ταύτης, ἐν ᾧ ἀναφέρονται τὰ ἀποβλέποντα αὐτήν, κατάλογος τῶν βιβλίων τῆς σπουδαίας αὐτῆς βιβλιοθήκης καὶ τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν αὐτῶν, ἐν οἷς Νεόφυτος Λούκα, Παῦλος Βλαχούτσος κ.λ.π. σημειοῦνται καὶ τὸ ἔξης: «1799 Αὐγ. 1 ἤρξατο ἡ οἰκοδομὴ τῆς Σχολῆς ταύτης, καὶ ἔλαβε πέρας περὶ τὸ τέλος Σεπτεμβρίου».

Ἐδίδαξαν ἐν αὐτῇ οἱ ἐξῆς διδάσκαλοι: Ἀλέξανδρος Γανοχωρίτης (1821), Ἰωάννης Φιλαλήτης, ὁ διδάσκαλος τοῦ Γένους, οἱ ἀδελφοὶ Γρηγοριάδαι Παναγιώτης καὶ Γεώργιος οἱ Μυτιληναῖοι, οἱ συστήσαντες κατόπιν ἴδιον Λύκειον ἐν Σμύρνῃ, ὁ ἱεροδιάκονος Μεθόδιος Στεφανίδης τέκνον τῆς Αἴνου καὶ μαθητῆς τελειόφοιτος τῆς ἐν Ἀθήναις Ῥιζαρείου Σχολῆς (καὶ ἐμὸς διδάσκαλος ὥς καὶ οἱ ἀνωτέρω ἀδελφοὶ) μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, Ἀναστάσιος Χρηστίδης Ἡπειρώτης, καὶ τελευταῖον ὁ φιλογενῆς καὶ πλήρης ἐθνικοῦ αἰσθήματος, ὁ νυμφευθεὶς ἐν Αἴνῳ τὴν ἐγγονὴν τοῦ ἀνωτέρω ἐθνομάρτυρος Στεφάνου (ἐπιγρ. 3) Ἀθηνᾶν Γιαννακάκη Στεφανίδου, καὶ ἀγαπήσας τὴν Αἴνον πλείον τῆς γενετήρας αὐτοῦ Νικόλαος Χατζόπουλος, ὁ ἐκ Καλωτῆς τῆς Ἡπείρου, πολλὰ μοχθήσας ὑπὲρ τῆς Αἴνου διὰ τὸ σιδηροδρομικὸν ζήτημα μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Χριστοδούλου Καλωταίου καθηγητοῦ καὶ γυμνασιάρχου ἐν Κων)πόλει.

— 13 —

Εἰς τὸ ἀριστερὸν πλάγιον τῆς θύρας τοῦ κυρίως ναοῦ τοῦ ἐν Αἴνῳ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρομοῦ, Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, φέροντος χρονολογίαν τῆς ἐξῆς: «Ἐτελειώθη ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίου εἰς τὰς κθ' ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ αχπ'. (=1680).» Ἐσώθεν ὑπάρχει τοιχογραφία ἀρξαμένη νὰ καταρρέῃ καὶ παριστῶσα ἀνθρώπου γυμνόν, περὶ τὴν ὁσφὺν μόνον περικεκαλυμμένον διὰ περιζώματος καὶ τείνοντα ὀριζοντίως τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς κρατοῦντα κοντάριον καὶ στηρίζοντα τοὺς πόδας ἐπὶ δύο τροχῶν τοῦ ἐνὸς κατόπιν τοῦ ἄλλου, ὥς τὸ σημερινὸν ποδήλατον, καὶ παρὰ τὸν θώρακα τοῦ ἀνθρώπου φαίνονται ἵχνη ἐπιγραφῆς, κάτωθεν δὲ τῶν τροχῶν μόλις ἀναγινώσκονται, ἀλλὰ πιστῶς ἀντεγράφησαν οἱ ἐξῆς στίχοι:

... καὶ ὁ καιρὸς τοῦ χρόνου. . . μὰ γρήγορα διαβαίνει
 ... τροχὸς γυρίζει ἢ νεότης, κυλῶντας αὐτοὶ οἱ τροχοί.
 Εἰς τοῦτο συμβουλεύω σας ὁ(λους) μικροὺς μεγάλους,
 νὰ κάμῃτε ἔργα ἀρετῆς (εἰς ὅλην τὴν ζωὴν σας.
 Διότι ὅλα τὰ πρόσκαιρα στρεφούνται μετὰ βίας
 ὥσθι καπνὸς καὶ ὄνειρον, ὥς λουλουδιοῦ τὰ φύλλα.
 Τέλος καὶ τῷ Θεῷ ἡμῶν δόξα. Ἀμήν αχπ'. (1680).